

LEBRIS

We know
books

CONSTANTIN ARGETOIANU

ÎNSEMNAȚI ZILNICE

1 iulie - 31 decembrie, 1937

Volumul al III-lea

Paul Editions

1937

1 iulie. Camera și Senatul francez au votat în aceeași zi, fără niciun amendament, proiectul plinelor puteri cerute de Guvern, ceea ce dovedește că votul Senatului împotriva aceluiași proiect (încă mult mai atenuat), prezentat de Guvernul Blum, a fost un vot politic. De altminteri, Caillaux a explicat de la tribună că Senatul n-a avut încredere în politica financiară a dlui Blum. Noul ministru Bonnet a impresionat Senatul, prin expunerea sinceră pe care a făcut-o despre starea Finanțelor franceze. „Inflație, devalorizare și impozite noi” au fost rețetele de îndreptare propuse de dânsul.¹

Francul francez va înceta să atârne de valoarea lui în aur; ca toate monedele căzute, va fi, de azi înainte, o monedă-hârtie, al cărui curs va depinde de contingentele economice și bugetare. Situația Guvernului francez apare ca foarte grea; „timpul de pauză” după formula lui Blum, nu mai e de ajuns pentru ajustarea financiară, trebuie dat înapoi pe soluțiile sociale, legiferate de precedentul Guvern și care au provocat dezastrul Trezoreriei. Ziarul *Le Temps* se arată foarte pesimist asupra situației și cere înlăturarea socialiștilor din Guvern și din majoritate.

În Rusia, pare că s-a ajuns la culmea conflictului între cele două tabere, care se războiesc pentru putere. După ultimele știri, Stalin și-ar fi pierdut încrederea și în Voroișilov și probabil locul acestuia în fruntea Armatei Roșii va fi luat de mareșalul Blücher. Arestările continuă, în masă. Printre cei arestați sunt și Lupunski, directorul ziarului *Pravda*, și Tal, directorul ziarului *Izvestia*, cele două foi, mai mult decât oficioase, oficiale, chiar, ale Guvernului; Boris Mironov, directorul Serviciului Presei în Ministerul de Externe și alții. Despre Tuhacevski se spune acum că ar fi fost condamnat, fiindcă voia cu orice preț război cu Japonia (!). În

¹ Ce zice Rist?

fapt, iar se vorbește mult de o încordare a raporturilor dintre
Soviete și Imperiul Nipon, și enorme pregătiri defensive au fost
făcute în Siberia orientală.

Vizita Regelui în Polonia continuă triumfală. De la vizita
Țarului la Paris, pe vremuri, n-a mai fost vizită de Suveran atât
de populară în Europa. Ea va fi bogată în rezultate (în afară, de
crearea Ambasadelor!). Din știrile care vin, pare că tratatul de
alianță a fost compensat – în tot cazul a fost *reînviat*. Trebuie să
așteptăm întoarcerea Regelui la București ca să aflăm precizări.
Regele a fost primit ieri – ca un Rege – la Cracovia și găzduit la
Wawel. Arhiepiscopul Sapieha n-a luat parte la primire (probabil,
n-a fost invitat), iar Regele a fost primit la Catedrală de Nunțiu
din Varșovia.

La noapte, Regele va sosi la Cernăuți, unde va petrece ziua de
mâine.

Am primit președinția Cercului Miliardarilor, după o
conversație cu Auschnit și cu Kaufmann. Amândoi au primit
punctul meu de vedere. Cercul nu poate continua să funcționeze
ca o „boite“ de petreceri, în care se dau numai dejunuri și baluri.
Ca să-și justifice existența în opinia publică, trebuie să devină
o asociație culturală, o instituție de legătură tehnică între marea
industrie română și cele străine. Amândoi fondatorii mi-au
declarat că acesta a fost și scopul lor, la întemeierea asociației.
Am hotărât să dăm de la toamnă o îndrumare nouă, prin urmare,
o viață nouă unei instituții care poate aduce reale foloase și nu
merită să fie batjocorită sub numele sub care e cunoscută astăzi.

Asociația se va instala la toamnă, în palatul Reginei Elisabeta,
din Calea Victoriei, pe care l-a închiriat² pe 5 ani cu 700.000 lei
chirie pe an, Regina Elisabeta obligându-se să mai construiască
în prelungirea sălii actuale, de mâncare, o mare sală de întrunire
pentru conferințe, serbări etc. Căci conferințele și ședințele tehnice
nu exclud din când în când și serbări, care nu pot fi suprimate, căci
au devenit „oarecum“ tradiționale. Cu prilejul acestei închirieri,
am aflat că informația despre cumpărarea palatului Elisabetei de
către Malaxa nu era exactă. Malaxa *a vrut*, dar nu s-au înțeles la

² Asociația a trebuit să se mute din casa Manu (parcul Filipescu), care a fost
cumpărată de Max Auschnit, ca locuință. Pe de altă parte, Regina Elisabeta se
va muta în noul palat, pe care-l clădește lângă Arcul de Triumf.

preț, iar acum nu mai vrea Regina; preferă să-l închirieze, căci n-ar avea ce face cu banii.

2 iulie. Deși în cercurile noastre oficiale se pretinde că Regele și Guvernul român n-au știut nimic despre intenția polonezilor de a crea o ambasadă la București, că cele două pasaje din discursurile Președintelui Moscicki și ale Regelui, privitoare la această creație, au fost introduse în ultimul moment, zece minute înainte de masă, din inițiativa neașteptată a Președintelui – am aflat prin Legația polonă cum au decurs, într-adevăr, lucrurile, dar și dedesubturile acestei afaceri.

În realitate, inițiativa a venit din partea noastră, iar la Varșovia nu a fost nicio surpriză. Cu câteva zile înainte de sosirea lui Moscicki la București, Alexandru Zamfirescu, ministrul nostru în Polonia, s-a dus la Arcizewski și i-a spus: „Uite, ar fi un gest elegant din partea Poloniei, ca odată cu prilejul vizitei Președintelui să ridice Legația ei la rangul de Ambasadă...“. Arcizewski a belit ochii și l-a întrebat pe Zamfirescu dacă exprima o părere a lui personală sau dacă „era acoperit“. Diplomatul nostru a răspuns în doi peri: „Ministrul de Externe nu știe nimic despre propunerea mea, dar am toate motivele să cred că Majestatea Sa ar fi încântată...“. Arcizewski se zăpăcește ușor, iar ultimele cuvinte ale lui Zamfirescu l-au zăpăcit de tot.

În fine, a luat telefonul și l-a chemat pe Beck la Varșovia. Beck a prins ideea, dar a răspuns că lucrurile nu puteau merge așa repede. Și reamintea că după ce Franța a înființat Ambasada sa în Polonia, celelalte Mari Puteri au mârâit și unele s-au supărat chiar. S-a încheiat atunci o convenție, zisă Convenția de la Roma, prin care Franța, Anglia, Italia și Germania se obligau să nu mai creeze Ambasade, fiecare, decât după o prealabilă înțelegere între ele. Beck nu-și mai reamintea dacă cu acest prilej nu luase și Polonia vreun angajament și cerea puțină vreme ca să cerceteze și să ia o hotărâre

Până să ajungă la această hotărâre, a sosit însă Moscicki la București, iar pe tot timpul șederii lui la noi, nimeni n-a mai vorbit de această chestie.

Două zile după plecarea Președintelui, însărcinatul cu afaceri Poninski (plecase și Arcizewski cu Moscicki în Polonia) a primit o telegramă de la Beck, prin care-i aducea la cunoștință că, după

cercetările făcute, Polonia nu luase niciun angajament față de alte Puteri, în privința creării noilor Ambasade, că, prin urmare, nimic nu se opunea la ridicarea Legației din București la rangul de Ambasadă și că Guvernul din Varșovia era hotărât să procedeze la această ridicare, cu prilejul vizitei Regelui în Polonia.

10

CONSTANTIN ARGETOIANU

Beck îi mai dă lui Poninski ordin să ceară imediat o audiență Regelui, *direct prin Mareșalat, iar nu prin Ministerul de Externe* (după cum era uzul) și să remită Majestății Sale telegrama sa.

Poninski a executat *ad litteram* ordinul, a cerut în aceeași zi audiență prin Urdăreanu, a fost primit a doua zi dimineța și, povestește Poninski: „*J'ai dit au Roi, comme j'ai ordre de considerer Votre Majesté comme mon futur Chef, je me permets de lui laisser, contrairement aux usages l'original de la dépêche*“. Regele a fost încântat, adaugă Poninski, și-a dat aprobarea și s-a convenit că astfel crearea Ambasadelor va fi anunțată la masa de la Varșovia.

Astfel stând lucrurile, pretenția Guvernului nostru, de a fi fost surprins la Varșovia, prin propunerea poloneză, e o simplă minciună de oportunitate, ca să-i împace pe francezi, care sunt furioși. Supărarea francezilor nu e însă pricinuită de crearea acestor Ambasade, ci de întreaga noastră politică de apropiere de Polonia. Francezilor li se pare – și poate că au dreptate – că apropiindu-ne tot mai mult de Polonia, cu atât ne îndepărtăm de Mica Înțelegere (cel puțin, de Cehoslovacia) și de dânsa – în tot cazul, de înțelegerea ei cu Sovietele. Atacurile împotriva noastră au și început în presa franceză, iar faimosul Pertinax a scris un articol, în care n-a ezitat să spună că „pentru nenorocirea păcii(?) și a Europei, alianța româno-polonă, care fusese sterilizată de dl Titulescu, și-a regăsit iarăși toată vigoarea“. Iar domniile de la Legația Franței din București nu se jenează să urle că „românii și iugoslavii fac în momentul de față o politică de bandiți!“ Pentru ce această supărare? E îndreptată alianța polonă-română împotriva Franței? Cătuși de puțin. Această alianță nu e

³ Încă o aluzie la proiectul lui Riedz-Smigly de Uniune personală între România și Polonia. E ciudat cum atât Arcizewski, cât și secundul său revin, la fiecare ocazie, asupra unui proiect, despre care n-a transpirat încă nimic în public, nici măcar în lumea oficială

îndreptată împotriva nimănui, e o alianță pur defensivă, menită să pună întreaga Europă la adăpostul unui atac sovietic. Ca doritoare de pace, Franța, și *chiar Sovietele* trebuie să fie mulțumite, prin urmare, de strângerea legăturilor între Polonia și noi.

Singurele grupări solide sunt acelea ce se fac de la sine. Cele artificiale, făurite de Cancelarii, nu fac două parale. S-a văzut în momentul războiului câtă valoare au avut tratatele care legau Italia și pe noi de Germania și de Austria. Pactul cu Sovietele, pe care Franța ar vrea să ni-l bage pe gât, n-ar avea mai multă valoare, în momentul aplicării lui. Tratate ca Mica Înțelegere împotriva Ungariei, ca și Tratatul româno-polon de apărare împotriva Sovietelor sunt însă tratate vii, iar grupările de Puteri pe care ele se reazimă n-au avut și n-au nevoia imboldurilor de Cancelarie ca să dureze, nici nu pot fi desfăcute prin operațiuni de sterilizare, după eleganta formulă a dlui Pertinax.

Cu cât Franța va apărea mai slăbită prin disensiunile sale interne și prin greutățile de ordin financiar contra cărora se zbate, cu atât Frontul Germania-Polonia-România-Iugoslavia-Italia împotriva Sovietelor se va întări. La adăpostul acestui bastion semicircular, *îndreptat numai împotriva barbariei de la Răsărit, Franța va putea să-și facă în liniște toaleta*, căci nimeni n-are nici cea mai mică intenție rea în contra ei.

La Paris, și în tot Apusul, emoție mare: ieri a fost prima zi de libertate a francului francez. Prin suprimarea limitei inferioare aur a monedei lor, francezii au intrat în grupul țărilor cu monedă oscilantă, a cărei stabilizare e lăsată jocului cererii și ofertei. Se evită astfel specula celor două cursuri (Bursa oficială și Bursa neagră). Pe ziua de ieri, a fost animație mare în târgurile schimburilor, dar n-a fost panică. La Paris livra engleză s-a urcat la 125 fr., iar dolarul american, la 25. La Londra, livra a ajuns până la 132-135 frs., dar la termen. La vedere, n-a trecut de 125-130.

Situația la Paris e tot încordată. Se așteaptă măsurile noi fiscale. În așteptarea lor, socialiștii cer în congresul lor de la Marsilia îngrădirea puterilor Senatului, iar la Expoziție, un grup întreg de participanți, cei de la „Atracțiuni“, s-au pus în grevă!

Închiderea hotelurilor și restaurantelor, suspendată, ca o amenințare asupra capetelor străinilor, fluctuațiile francului și paguba eventuală de care se tem oamenii, grevele, tulburările

politice, toată anarhia, într-un cuvânt, ce domnește în Franța, face mare rău Expoziției, care riscă să mai adauge un mare deficit la deficitele finanțelor publice, deja existente. Fără a mai vorbi de prestigiul țării, grav atins, și de enormele pierderi de ordin public și privat consecutive, abținerii străinilor de a-și mai aduce contribuția lor în devize forte și în dever comercial.

Alaltăieri, a fost un adevărat prăpăd asupra unei bune părți din Oltenia, în Teleorman, în Muscel. În București, numai câteva picături de ploaie, dar un năduf cum de mult n-am resimțit. Ne dăm cu toții seamă că, undeva, se deslănțuia cataclismul. În Dolj, furtuna a fost direct catastrofală. Grindina a căzut pe Valea Amaradiei și până la Craiova, de o mărime excepțională; a ucis animale mai mărunte, a rănit oameni, a ras tot. Altă trombă pornită dinspre Plenița și Verbița a trecut peste Pleșoi, Brabova, Raznic și a nimicit toate recoltele. Grindina s-a oprit, din fericire pentru mine, la Predești și n-a ajuns până la Breasta (așa mi se spune, cel puțin). Nu știu ce pagube îmi va fi făcut furtuna. La Drăgășani, grindină mare și acolo, a distrus viile. Coada furtunii a venit spre Est până la Câmpina, în Prahova, unde au fost dezrădăcinați arbori și case dezvelite. Rău s-a supărat Dumnezeu pe noi!

Încăierare gravă pe Fluviul Amur, între ruși și japonezi. S-au tras focuri de pușcă, de mitralieră și chiar lovituri de tun, în jurul Insulei Senukla. În presa democratică – natural – îngrijorare. Deocamdată, se așteaptă explicațiile japonezilor, căci ei au început conflictul. Poftă de război nu e nici la Tokio, nici la Moscova, așa încât probabil lucrurile se vor aranja.

Tata Iorga, care și-a ținut congresul Ligii Culturale acolo, face pe dictatorul Iașilor. Încearcă cu bastonul soliditatea monumentelor istorice, caută pe Arghezi prin buruieni, ca să-l omoare, promite regenerarea orașului, prostește lumea, petrece. Și nimeni nu râde. Ba chiar mai aplaudă caraghiosul de Cuza!

3 iulie. Ziarele franceze, sosite azi, precizează măsurile financiare luate de Guvern și care fuseseră numai incomplet comunicate prin telegrame.

Iată textul exact al legii deplinelor puteri:

„Article unique. Le gouvernement est autorisé, jusqu'au 31 Aout 1937, à prendre par décrets délibérés en Conseil des

ministres, toutes mesures tendant á assurer la répression des atteintes au credit de l'Etat, la lutte contre la spéculation, le redressement économique⁴, le contrôle des prix, l'équilibre du budget et de la trésorerie et la défense, *sans contrôle*⁵ des changes et de l'encaisse de la Banque de France.

Ces décrets seront soumis á la ratification des Chambres, dans les trois mois de la promulgation de la présente loi ou, en tout cas, á la première seance de l'Assemblée extraordinaire de 1937."

După expunerea de motive și după declarațiile ministrului de Finanțe, plinele puteri au fost cerute pentru realizarea unui plan de ansamblu, ce se poate rezuma astfel:

- 1) Apărarea stocurilor de la Banca Franței fără controlul schimburilor (libertate de schimb pentru franc și pentru devize);
- 2) Luptă implacabilă împotriva speculei;
- 3) Strictă echilibrare a bugetului pe 1937, prin:
 - a) măsuri fiscale apropiate,
 - b) o scădere sensibilă a sarcinilor Trezoreriei.

Pe baza acestui program, ziarele franceze cred a ști că noile măsuri financiare pe care le va pune în practică Guvernul francez ar fi următoarele:

- 1) Mărirea impozitelor directe pe venit;
- 2) Combaterea evaziunii capitalurilor, printr-un sistem de control;
- 3) Sporirea cu 30% a impozitelor indirecte în vigoare;
- 4) Scumpirea tutunului, chibriturilor și tarifelor de cale ferată.

Prin aceste măsuri, Guvernul speră să realizeze un plus de încasări de 7 miliarde franci.

Aseară, francul a cotate: 128.87 livra sterlină, 26.05 dolarul, 10.52 marca germană, 5.94 francul elvețian.

Bursa a fost redeschisă.

Regele a sosit azi-dimineață, la orele 10, în București (gara Mogoșoaia). În afară de Guvern și de autorități, au fost poftiți să-l primească și șefii de partide, dar n-am fost decât eu și Iunian. Mai era din opoziție și Ioanițescu, care, probabil, că-l reprezenta pe Vaida. De la țărăniști și de la Goga, nimeni. E drept că suntem în vacanță și că toate convocările au fost făcute abia aseară, la ora

⁴ Atât era de ajuns, căci aci intră tot! și pe toate tărâmurile vieții publice și private

⁵ Subliniat de mine.

11. Eu m-am dus de data asta cu dragă inimă, căci Regele a făcut treabă bună în Polonia. Cred că această vizită va fi urmată de importante realizări pe planul politicii internaționale.

Tabacovici și Macovei (directorul C.F.R.) mi-au spus incidental (vorbeam despre numele gării Mogoșoaia, urât, cacofonic și lipsit de sens, care trebuie schimbat în cel de „Băneasa“) că toate numele de „oameni“ (sunt peste 200) cu care au fost împodobite gările noastre, vor fi înlocuite prin nume topografice. Am priceput cântecul: se vede că au primit ordin să șteargă numele „Nicolae Titulescu“ de pe gara Halmei⁶ și Tabacovici „pour doser la pilule“ patronului său, a obținut și a hotărât să se schimbe toate. Bine și așa. Noua gară Mogoșoaia va fi și ea botezată „Băneasa“.

Cu controlul spaniol s-a cam încurcat treaba. Germania și Italia nu primesc ca acesta să fie exercitat pe mare numai de Anglia și de Franța. Cele două țări propun recunoașterea lui Franco ca beligerant, căci în acest caz ar intra în vigoare pentru toate țările obligațiile impuse de convenții pentru păstrarea neutralității, față de un război oficial recunoscut. Anglia și Franța nu par să se împace cu propunerea germano-italiană. Se caută, ca totdeauna, o formulă, până atunci, presa, de o parte și de alta, înjură.

După cum am prevăzut, Rusia și Japonia s-au împăcat. Au retras ambele Puteri flotele lor de pe Amur, iar incidentul se consideră închis, după ce două zile Moscova și Tokio s-au împoșcat cu noroi și cu înjurături. Războiul nu se naște niciodată dintr-un incident. Când două țări vor războiul, creează un incident, ca pretext, pentru deschiderea ostilităților, dar războiul nu e niciodată determinat de incident însuși, ci de intențiile ce se ascund în dosul lui.

Și în Belgia au început lucrurile să se încurce. Ministrul de Justiție, Laveleye, a fost bătut în public, în semn de protestare împotriva legii amnistiei, promulgată de hatârul socialiștilor și flamanzilor, dar împotriva căreia foștii combatanți (din marele război) au protestat cu energie.

Pipirică (dr. Angelescu) a vorbit la Paris. A explicat presei (care ne înjura) că alianța cu Polonia a fost încheiată de România, după sfaturile și îndemnul Franței, că ea nu e îndreptată împotriva

⁶ Tabacovici, președintele Consiliului de Administrație la C.F.R., a dat gării Halmei numele lui Titulescu, din platitudine.

WIKIPEDIA
VIA KNOW
books

nimănu (??), în tot cazul, nu împotriva stăpânilor noștri de pe malurile Senei. Declarațiile doctorului Angelescu n-au produs, cum era de așteptat, nicio impresie.

Gusti a fost decorat cu Steaua României Clasa I, ca răsplată că și-a deschis pavilionul la Expoziție cu două luni întârziere.

Pangal a avut ieri la dejun pe Valer Pop, care i-a spus că Guvernul pleacă pe la sfârșitul lui septembrie, după inaugurarea monumentului lui Horia în Transilvania (pe la începutul aceleiași luni). Nici Tătărescu, nici Partidul Liberal nu vor participa la noul Guvern. Întrebat de Pangal ce era cu zvonul unui Guvern prezidat de Tătărescu, cu elemente și din afară de Partidul Liberal, menit să modifice Constituția, Pop a declarat că erau glume de cafenea, căci Dinu Brătianu nu admite modificarea Constituției, iar un Guvern prezidat de Tătărescu în acest scop ar împărți Partidul Liberal în două. „Nu e momentul, la spartul târgului, să spargă și partidul. Putea să o facă mai înainte. Acum e prea târziu. Tătărescu n-are decât o ambiție, să ajungă șeful partidului, iar pentru aceasta trebuie să nu-i zdruncine întâi coeziunea“. Întrebat mai departe cum vede soluția succesiunii, ministrul Industriei a răspuns că atâta timp cât Vaida avea șanse să rupă Partidul Național-Țărănesc și să formeze un Guvern cu elemente din acest partid, sorții lui de succesiune erau mari. Se pare însă că șansele de ruptură în partidul dlui Mihalache sunt mici, că și șansele dlui Vaida ar fi, prin urmare, în descreștere. Valer Pop crede că Regele va forma un Guvern de personalități, alese de el.

Ziarele din Paris publică, după obiceiul lor, reportaje întinse, cu privire la procesul unui român, Broverman, care a ucis alt român, pe doctorul Taubmann, pentru motive ce ne sunt indiferente. Interesant pentru noi e că acești bravi români duc faima țării până în depărtata și indulgenta Franță...

4 iulie. De la gara Mogoșoaia, ieri-dimineață, Regele s-a dus direct la Școala Militară din Dealul Spirii, unde a asistat la depunerea jurământului noilor ofițeri.

Întrebând pe Sola dacă Italia va ridica Legația sa la București, la rangul de Ambasadă, odată cu Polonia, ministrul Italiei mi-a atras atenția asupra unei dificultăți: n-am recunoscut încă formal anexiunea Abisiniei și titlul de împărat al Etiopiei, fără de care Regele Victor Emanuel nu poate semna scrisori de acreditare.

I-am răspuns că va fi tocmai un prilej pentru o asemenea recunoaștere, un *expresis verbis*, dar în mod tacit. Sola crede că va trebui să tratăm chestia deodată, cu Italia, cu Franța, cu Anglia și cu Germania. Odată chestia cu Etiopia soluționată, Italia va fi cea dintâi care să ne trimită un ambasador.

Edenicul Anthony a găsit o admirabilă formulă: Anglia vrea ca războiul spaniol să fie limitat la Peninsula Iberică. Dar cine vrea altfel? Când englezii se pun să fie geniali, nu-i întrece nimeni.

S-a modificat iarăși regimul comerțului nostru exterior. S-au mai scos din contingentare câteva articole, s-au mai creat câteva birouri de control la Ministerul Industriei. Copilării. Nu există decât un singur regim pentru comerțul exterior: libertatea, iar ca regulator, tariful vamal.

Generalul Stakiewicz, șeful Marelui Stat-Major polonez, e oaspetele nostru, cu o droaie de ofițeri. Desigur n-a venit ca să ia lecții; poate ca să dea. L-am văzut ieri la gara Mogoșoaia, e tânăr și curățel.

Din ecourile Vaticanului.

Vasiliiu-Mosor (ministrul nostru, pe lângă Sf. Scaun) povestește că incidentul provocat de arhiepiscopul Sapieha, prin scoaterea sarcofagului lui Pilsudski din incinta catedralei din Wawel (Cracovia), trebuie pus în socoteala Regelui Carol. Sapieha ar fi un mare bigot și un mare puritan. Știind că Regele Carol va veni să se încline înaintea Mareșalului, l-a scos din incinta bisericii, ca să nu fie nevoit el să primească, cu onorurile datorite, pe un Rege ortodox, totodată, și imoral, deoarece divorțase și trăia în concubinaj. Vaticanul, aflând de adevărata cauză a actului săvârșit de Sapieha și nevoind să strice relațiile Curiei cu România, a trimis pe nunțul din Varșovia să-l primească pe Rege. Explicația lui Vasiliu îmi pare neverosimilă, căci Sapieha, dacă ar fi urmărit numai scopul de a nu-l primi pe Regele Carol în catedrala sa, n-avea decât să se facă bolnav (chiar și e) și să nu apară în acea zi, n-avea, prin urmare, nevoie, pentru satisfacerea scrupulelor sale religioase, să intre în conflict și cu Guvernul, și cu poporul polon, conflict de pe urma căruia își va pierde probabil locul.

Despre Sapieha, Vasiliu mai povestește că e cât se poate de rău văzut de Papa. Pe când Pius al XI-lea era numai Monseniorul Ratti și Nunțiu la Varșovia, Sapieha (pe atunci,